

к.е.н. Зайцев О.В.

Сумський державний університет, Україна

РОЛЬ ГРОШЕЙ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ

Гроші є активним чинником процесу економічного розвитку, як в короткостроковому, так і в довгостроковому періодах. Таке розуміння ролі грошей передбачає тісний зв'язок між потоком грошей, з одного боку, і як результат, активізація ділової активності, здійснення технологічного прориву в національній економіці, зростання реального ВВП і кількості зайнятих, з іншого. Гроші — це не тільки детонатор, ініціатор, а й, як було сказано вище, фактор економічного зростання, «активатор» матеріальних та інтелектуальних ресурсів. Грошові потоки викликають перегрупування матеріально-речових пропорцій, призводять до концентрації ресурсів на «проривних» технологічних напрямках, забезпечуючи технологічні та структурні зрушення у виробництві та економіці. Економічна активність грошей проявляється також у тому, що зниження монетизації економіки, як показав історичний досвід багатьох країн, неминуче призводить до спаду виробництва і зростання безробіття.

Однак, варіант кількісної теорії грошей, згідно з яким ціни змінюються прямо пропорційно кількості грошей в обігу, є гранично загальним, і тому часто не спрацьовує під впливом безлічі конкретних причин. Аналіз причин зміни цінності грошей (причин зростання цін) повинен враховувати безліч різних чинників, в числі яких: мінова вартість товарів і послуг [1, 2, 3], стадії ділового циклу, рівень монополізації ринків товарів і грошей, психологічні чинники, інфляційні очікування та інше. Кількісна теорія грошей в її чистому вигляді підходить лише для пояснення фактів економічного життя в умовах гіперінфляції.

Таким чином, можемо зробити висновок, що в сучасному світі гроші — не «фінансова вуаль», вони виступають одним з факторів економічного зростання. На цю роль грошей особливо звертають увагу кейнсіанські і нео- і

посткейнсіанські вчення. Грошово-кредитна політика, згідно за Дж. М. Кейнсом, Е. Хансеном і Дж. Тобіном, повинна бути не фактором макроекономічної стабілізації, а активним інструментом регулювання темпів розвитку економіки і регулятором зайнятості. При цьому необхідно, щоб соціально-виробничу грошову політику доповнювала адекватна їй інвестиційно-фінансова політика. Щоб підняти інвестиції на необхідний для розвитку економіки рівень, потрібні не заходи в області «підвищення привабливості інвестицій», а регулювання державою процентної ставки і його (держави) активну участь в інвестиційному процесі. Грошова емісія, здійснювана для цих цілей, — явище нормальне і широко практикується високорозвиненими країнами, грошова і фінансова політика яких стоїть на кейнсіанському вченні і сучасних наукових течіях, що його розвивають. Ідеологія монетаризму без створення для її здійснення конкретних цілеспрямованих механізмів, назвемо це агрегативним інструментарієм, суперечить підвалинам економічної науки та світовій практиці монетарного регулювання економічного зростання. Вона заперечує активну роль грошей у відтворювальному процесі, обмежує участь держави в економіці, ставить за мету її економічної політики цінову стабільність, а збільшення бюджетних витрат розглядає як фактор підвищення інфляційного тиску і надлишку грошей в економіці. Необхідність зміни парадигми монетарної економічної політики шляхом наповнення її інструментарієм конкретних цілеспрямованих механізмів в даний час більш ніж очевидна.

Проведене переосмислення кейнсіанських напрямків наукового мислення показало, що разом зі зниженням процентної ставки в економіці бажано і у більшості випадків необхідно проведення активної бюджетної політики [4, 5] за рахунок запозичень з банківської системи, одночасно з активною грошово-кредитною політикою, що задовольняє попит на гроші з боку держави і всієї економіки. Виникнення інфляції залежить, головним чином, від форми кривої граничних витрат, яка в обробних галузях економіки має знижувальний нахил, а значить, зростання цін при збільшенні кількості грошей є малоімовірним.

Інфляцію не можна «приборкати» лише обмеженням пропозиції грошей. В цьому випадку необхідно державне регулювання цін на продукцію монополістів. Розширення попиту при інфляції витрат може навіть сприяти зниженню темпів зростання цін.

Інвестиції в основний капітал не можуть здійснюватися автоматично без активної участі держави в інвестиційному процесі [6]. Але підвищення попиту за рахунок державних витрат може бути ефективним тільки за умови державного контролю над цінами на продукцію галузей, товари яких займають значну частку в структурі витрат виробництва інших товарів.

Для збільшення інвестицій необхідні заходи активної монетарної і фінансової політики. Вони покликані активізувати заощадження і в їх межах збільшувати інвестиції, що не є інфляційним шляхом державного регулювання економіки. Для збільшення інвестицій державі також необхідно вживати заходів щодо зниження прибутковості активів, що конкурують з інвестиціями. Для цього необхідне збільшення кількості грошей або високоліквідних державних цінних паперів з фіксованою (низькою або навіть нульовою) прибутковістю. Максимальний випуск продукції, повна зайнятість і економічне зростання, як цілі економічної політики держави, не повинні бути відкинуті заради зниження тягаря процентних виплат за державним боргом. Крім того, інструменти державного боргу служать хорошою альтернативою вивезення капіталу. Збалансований бюджет не є показником успіху бюджетної політики. Навпаки, запланований та керований дефіцит бюджету є вимірником ступеня участі держави в регулюванні економіки. Грошова пропозиція не повинна залежати від платіжного балансу, інакше порушується суверенітет державної грошово-кредитної політики.

Література:

1. Зайцев, А.В. Исчисление величины стоимости продукта труда / А.В. Зайцев // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. — 2004. — №6(65). — С. 159-165.

2. Зайцев, А. В. Исчисление стоимости количеством затрат труда / А. В. Зайцев // Наукові дослідження — теорія та експеримент 2007 : матеріали третьої міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 14-16 травня 2007 р.: — Полтава : вид-во "ІнтерГрафіка", 2007. — Т. 8. — С. 99-101.

3. Зайцев, А.В. Количественная определённость абстрактного труда / А.В. Зайцев // Европейская наука XXI века — 2007 : материалы II Международной научно-практической конференции, г. Днепропетровск, 16-31 мая 2007 г. : в 4-х т. — Днепропетровск : Наука и образование, 2007. — Т.4. — С. 29-33.

2. Мірошніченко, Т.М. Роль бюджету як фінансового "двигуна" державного розвитку / Т.М. Мірошніченко, О.В. Зайцев // Економічні проблеми сталого розвитку : тези доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту, 17-25 квітня 2007 р. — Суми : СумДУ, 2007. — Т.1. — С. 176.

3. Краснощок, А.О. Бюджет України / А.О. Краснощок, О.В. Зайцев // Економічні проблеми сталого розвитку : тези доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту, 17-25 квітня 2007 р. — Суми : СумДУ, 2007. — Т.1. — С. 175.

4. Зайцев О.В. Інвестиції у розвиток фінансового сектору з метою розвитку промисловості / О.В. Зайцев // Актуальные проблемы современных наук — 2007 : материалы II Международной научно-практической конференции, г. Днепропетровск, 16-30 июня 2007 г. — Днепропетровск : Наука и образование, 2007. — Т.14. — С. 106-109.

Бібліографічний опис: Зайцев О.В. Роль грошей в економічному розвитку / О.В. Зайцев // Динамика научных исследований — 2007 : материалы II Международной научно-практической конференции, г. Днепропетровск, 16-31 июля 2007 г. — Днепропетровск : Наука и образование, 2007. — Т.14. — С. 82-85.